

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Maaeluministri 9. septembri 2015. a määruse nr 3 „Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetus” muutmine” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 67 lõike 2 alusel. 2014. aasta 1. jaanuaril algas uus Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) programmiperiood 2014–2020, mille kaudu on Eestil EL-i liikmesriigina võimalik osaleda ühenduse maaelupoliitikas ja saada osa EL-i maaelu arengu toetuste eelarvest.

Maaelu arengu toetusi antakse „Eesti maaelu arengukava 2014–2020” (edaspidi *arengukava*) alusel, mis kinnitati Euroopa Komisjoni 13. veebruari 2015. aasta rakendusotsusega, millega kiidetakse heaks arengukavale Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist toetuse andmine.

Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetust rakendatakse Euroopa parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548) artikli 35 lõike 2 punktide d ja e alusel.

Maaeluministri määrusega „Maaeluministri 9. septembri 2015. a määruse nr 3 „Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetus” muutmine” (edaspidi *eelnõu*) tehakse vajalikud muudatused maaeluministri 9. septembri 2015. a määruse nr 3 „Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetus” (edaspidi määrus) paremaks rakendamiseks. Eelnõuga tehtavate muudatuste peamiseks eesmärgiks on anda toetuse saajale rohkem paindlikkust tegevuste elluviimisel ning vähendada esitatavate dokumentide hulka.

Olulise muudatusena ei nõuta toetuse taotlejalt enam projekti raames elluviidavate tegevuste kohta hinnapakkumuste esitamist koos toetuse taotlusega, vaid neid on võimalik esitada koos väljamaksetaotlustega ehk pärast tegevuste elluviimist. Taotluses peab olema esitatud tegevuste kohta eelarve, mille alusel määratakse kindlaks toetuse summa. Nimetatud võimaluse sätestamine määruses on vajalik, sest toetatakse kuni viie aasta pikkuseid projekte ning nii pika ajavahemiku peale kõikide tegevuste kohta hinnapakkumuste saamine võib osutada keerukaks.

Teise suurema muudatusena tunnistatakse kehtetuks määruse § 5 lõige 5, milles oli välja toodud abikõlblike kulude loetelu projekti raames elluviidavate müügiendustegevuste puhul. Muudatuse eesmärgiks on anda toetuse taotlejatele rohkem paindlikkust ja valikuvabadust erinevate müügiendusmeetmete kasutamise vahel.

Kolmandaks sätestatakse määruses erand müügi- või laopindade rentimisele. Erandi kohaselt võib taotleja juhul, kui tal on vähemalt 30 päeva enne taotluse esitamist sõlmitud asjakohane üüri- või rendileping, esitada toetuse saamiseks antud kulu kohta lepingu ära kirja koos ühe või kahe hinnapakkumusega (hinnapakkumuste arv oleneb üüri- või rendi kulu suurusest) samaväärse lao- või müügi pinna üüri või rendi maksumuse kohta. Muudatuse vajadus tuleneb sellest, et toetuse taotleja tegutseb sageli juba olemasoleval müügi pinna, mistõttu ei ole tal võimalik selle kohta enam hinnapakkumust võtta, vaid ta saab esitada juba kehtiva lepingu.

Ülejäänud muudatused on oma olemuselt täpsustavad ja selgitavad.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Maaeluministeeriumi kaubanduse ja põllumajandussaadusi töötleva tööstuse osakonna peaspetsialist Jaanus Joasoo (tel 625 6263, jaanus.joasoo@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetas eelnõu õigusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu punktis 1 täpsustatakse, millise majandusaasta alusel hinnatakse taotleja või projektis osaleva ettevõtja või taotleja liikme majandusnäitajaid. Sõnad „esitamise aastale” asendatakse sõnaga „esitamisele”. Kuna majandusaasta ei pea ühtima kalendriaastaga, võib tekkida olukord, kus kehtiva määruse sõnastuse järgi tuleks tähelepanu pöörata mitte kõige uuemale majandusaasta aruandele, vaid sellest eelmisele. Uue sõnastusega kirjeldatud olukorda ei teki.

Eelnõu punktis 2 täpsustatakse sarnaselt eelnõu punktile 1, millise aasta majandusaasta aruanded peavad taotluse esitamise ajaks olema esitatud äriregistrile.

Eelnõu punktis 3 sätestatakse, et kõik toetuse abil elluviidavad tegevused peavad toimuma Euroopa Liidu liikmesriikide territooriumil. Euroopa Komisjoni poolt koostatud Euroopa parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 35 kohase koostöö meetme juhendmaterjal (punktid 3.4.1 ja 3.4.2) on toodud välja tunnused, mille abil on võimalik kindlaks teha, kas tegemist on „kohalikku turgu“ või „lühikest tarneahelat“ arendava projektiga. Kohalikku turgu on võimalik defineerida läbi kindlaks määrates raadiuse, mille sisse peab jääma nii toote tootmine kui ka lõpptarbijale turustamine. Eesti maaelu arengukavas on selleks raadiuseks määratud 255 kilomeetrit. Lühikese tarneahela peamiseks tunnuseks on aga see, et tootja ning lõpptarbija vahel ei tohi olla rohkem kui üks vahendaja. Juhendmaterjali mõistes muutub isik vahendajaks siis, kui toode satub tema omandisse. Ehk kui esmatootja müüb oma toodangu edasi isikule, kes müüb selle toodangu hiljem omakorda edasi, siis antud isik ongi vahendaja. Kuna antud viisi puhul on võimalik, et toodang jõuab kaugemale kui kohaliku turu tunnuseks olev 255 kilomeetri raadius, siis on vajalik paika panna ka piirang, mis määraks ära „lühikese tarneahela“ ulatuse. Selle määramisel on võetud eeskujuna sarnasest piirangust, mille Euroopa Komisjon on kehtestanud toetuse andmisel maaelu arengukava meetme 3.2 „Liidu ning siseriiklikult tunnustatud kvaliteedikavade raames toodetud toodete teavitamis- ja müügiesitustegevused“ puhul. Nimelt peavad kõik antud meetme abil teostatavad tegevused toimuma Euroopa Liidu siseturul (meetme juhendmaterjali punkt 4.4).

Kuna nii lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude arendamiseks antav toetus ning eelpool mainitud toetus kvaliteedikavade raames toodetud toodete müügiesitustegevuste elluviimiseks on oma olemuselt väga sarnased, siis võetakse ka siin kasutusele sarnane piirang, mille kohaselt peavad kõik toetuse abil elluviidavad tegevused toimuma Euroopa liidu liikmesriikide territooriumil.

Eelnõu punktis 4 tehtava muudatusega täiendatakse toetatavate tegevuste loetelu projekti raames toodete turustamiseks vajamineva sisseseade ostmisega. Kui seni oli toetatav ainult turustamiseks vajalike seadmete ostmine (näiteks külmikud, kassaaparaadid jne), siis edaspidi on toetuse saajal võimalik toetust kasutada ka müügikoha sisustuse hankimise tarbeks (näiteks riulid, müügiletid). Muudatuse eesmärgiks on pakkuda toetuse saajale võimalust kasutada toetuse vahendeid toodete turustamiseks loodud müügikoha terviklikuks sisustamiseks.

Eelnõu punktis 5 tehtava muudatusega täiendatakse toetatavate tegevuste loetelu võimalusega taotleda toetust lisaks tarkvaralahenduste ostmisele ka nende litsentsitasude eest tasumiseks või kasutusõiguse ostmiseks. Siiani oli määrusega lubatud toetatava tegevusena ainult toodete turustamiseks vajaliku tarkvaralahenduse ostmine, kuid teatud juhtudel võib olla otstarbekam ning majanduslikult kasulikum osta juba olemasoleva lahenduse kasutusõigused, mitte hakata

tellima täiesti uue lahenduse väljaarendamist. Lisaks annab juba olemasoleva lahenduse ostmise ka selle rakendajale olulise ajalise võidu, kuna jääb ära lahenduse väljatöötamise periood.

Eelnõu punktis 6 tehtava muudatuse eesmärgiks on laiendada toetuse saaja valikuid projekti tegevuste elluviimiseks, võimaldades lisaks sõiduautole kasutada ka teisi mootorsõidukeid, kui selleks peaks vajadus tekkima. Mootorsõiduki kasutamine peab olema selgelt seotud projekti tegevuste elluviimisega ehk sõitude eesmärgiks saab olla kas projekti juhtimisest tulenev vajadus või on sõidud seotud projekti raames turustatavate toodete transpordiga kas otse tarbijani või müügikohta. Mootorsõiduki kasutamise kulud ei ole abikõlblikud, kui need on seotud toodete tootmise või töötlemise etappidega. Abikõlblikud on vaid toodete turustamisega seotud mootorsõiduki kasutamise kulud.

Eelnõu punktiga 7 täpsustatakse, et toetuse eest elluviidavate projektide raames on võimalik korraldada nii tarbijatele suunatud erinevaid üritusi (näiteks messid, laadad, festivalid) kui ka levitada näiteks teavet erinevate meediakanalite või kodulehekülgede vahendusel eesmärgiga suurendada tarbijate teadlikkust lühikeste tarneahelate kaudu turustatavatest toodetest.

Eelnõu punktiga 8 tunnistatakse kehtetuks määruse § 5 lõige 2, mis puudutab käibemaksu rahastamiskõlblikkust. Nimelt on käibemaks tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 69 lõike 3 punktist c toetuse vahenditest rahastamiskõlblik ainult juhtudel, kui see ei ole riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav. Üldjuhul käibemaks ei ole selle toetuse puhul abikõlblik. Seetõttu on käibemaksu abikõlblikkust käsitlev säte sätestatud mitteabikõlbliku kuluna määruse § 5 lõike 8 punktis 8.

Samas punktis tunnistatakse kehtetuks määruse ka § 5 lõige 5, milles olid loetletud müügievendustegevuste elluviimisel tehtavad abikõlblikud kulud. Muudatuse eesmärk on pakkuda toetuse saajale võimalikult suurt paindlikkust tegevuste elluviimisel ja mitte piirata seda kindla tegevuste loeteluga. Taotlejale jäetakse selles osas rohkem valikuvõimalusi otsustamiseks, milliseid tegevusi oleks kõige otstarbekam ellu viia. Teavitustegevuste toetamisel on selline lähenemine põhjendatud, kuna nende puhul on võimalik valida väga paljude erinevate lahenduste hulgast ning nende valikute piiramine võib raskendada kavandatud tegevuste elluviimist ja avaldada negatiivset mõju projekti lõppeesmärgi saavutamisele. Sellest tulenevalt on määruses kehtestatud ainult üldine raamistik, mille piiresse tegevused peavad mahtuma.

Eelnõu punktis 9 lisatakse määruse § 5 lõikele 8 juurde punktid 8 ja 9. Punkti 8 lisamine tuleneb eelnõu punktist 8, millega tunnistatakse kehtetuks määruse § 5 lõige 2 ning mille sisu tõstetakse ümber § 5 lõike 8 punkti 8.

§ 5 lõike 8 punktis 9 sätestatakse meetme raames toetatava projektijuhi töötasu või lepingujärgse tasu suuruse piirmäär, mis ei tohi ületada rohkem kui 1,5 korda Statistikaameti andmete kohaselt Eestis makstud eelmise kalendriaasta keskmist brutokuupalka. Toetuse määramisel võetakse aluseks andmed viimase täisaasta kohta, mis on taotluse esitamise ajal Statistikaametist kättesaadav. Näiteks kui toetust taotletakse 2018. aasta veebruaris ning 2017. aasta keskmise brutokuupalga andmeid Statistikaamet veel avaldanud ei ole, siis võetakse aluseks andmed 2016. aasta kohta. Nende andmete alusel määratakse toetuse suurus antud kulu puhul kogu projekti kestvuse ajaks. Ehk kui taotlejale määratakse toetus 2016. aasta andmete alusel ning projekt kestab 3 aastat, siis maksimaalne projektijuhi töötasu kõigil kolmel aastal saab olla kuni 1,5 kordne 2016. aasta keskmine brutokuupalk. Vaadates Statistikaameti 2014. aastal kogutud andmeid täistööajaga töötajate keskmise brutokuutöötasu kohta, siis ametiala

pearühma „Juhid“, mille alla saab liigitada ka projektijuhtimise, keskmine brutokuutöötasu oli 1541 eurot. Uuemaid andmeid ei olnud Statistikaamet määruse koostamise ajal veel avaldanud.

2016. aastal oli Eesti keskmine brutokuupalk 1146 eurot ning 1,5-kordne brutokuupalk seega 1719 eurot. Sellest tulenevalt on määruuses projektijuhi töötasu või lepingujärgse tasu piirmäärana kehtestatud 1,5-kordne eelmise kalendriaasta keskmine brutokuupalk, mis on küll kõrgem võrreldes aastal 2014 ametiala pearühma „Juhid“ keskmisest brutokuutasust, kuid arvestades siia juurde vahepealsete aastate keskmise brutokuupalga tõusu, on tegemist samas suurusjärgus oleva töötasuga.

Võrdluseks saab välja tuua ka andmed ajavahemikul 2015-2017 (seisuga 30.05.2017) makstud brutokuupalkadele lisaks „Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetusele“ veel Eesti maaelu arengukava meetme 19.4 „Leader-meetme raames antava kohaliku tegevusgrupi toetus“ ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020 meetme 3.2 „Kohaliku algatusrühma toetus“ kohta.

Kõigi kolme eelpool nimetatud meetme puhul toetatakse tasu maksmist tegevuste eest, mille sisuks on tulenevalt meetme eesmärkidest erinevate projektide juhtimine ning nende haldamine. Seega tulenevalt tööülesannete sarnasusest kõigi kolme meetme puhul on võimalik võrrelda ka brutokuupalka, mida nende raames makstakse. Kui vaadata kõigi kolme meetme keskmist brutokuupalka eelpool mainitud perioodi kohta, siis selleks on 1288 eurot. Nimetatud meetmete raames makstud kõige kõrgema brutokuupalga keskmine summa on aga 2315 eurot. Seega on hetkel Eesti keskmine 1,5 kordne brutokuupalk (1719 eurot) küll suurem nimetatud meetmete raames makstavast keskmisest brutokuupalgast, kuid jääb tunduvalt alla meetmete raames makstud kõrgeimatele brutokuupalkadele.

Kuna meetmest toetatavale projektijuhi töötasule või lepingujärgsele tasule on kehtestatud maksimumsuurus, milleni on jõutud läbi teiste sarnaste tööülesannete täitmise eest makstavate töötasude analüüsi, siis sellest tulenevalt ei pea taotleja enam täiendavalt toetuse taotlemisel tõendama antud kulu puhul ka selle mõistlikust (näiteks esitama võrdlevaid hinnapakumusi). Küll aga jääb taotlejale kohustus esitada määruse § 15 lõigetes 4-7 nõutud dokumendid.

Eelnõu punktiga 10 sätestatakse, et juhul kui taotlejal on vähemalt 30 päeva enne taotluse esitamist sõlmitud üüri- või rendileping § 4 lõike 3 punktis 2 nimetatud lao- või müügi pinna kasutamiseks, peab ta olema saanud samaväärse lao- või müügi pinna üüri või rendi maksumuse kohta kaks hinnapakumust, kui sõlmitud lepingus olev üüri või rendi arvestuslik kulu ühe aasta kohta ületab 3000 eurot, ning ühe hinnapakumuse, kui see jääb alla 3000 euro.

Kuigi määruse § 6 lõiked 1 ja 2 sätestavad, et taotleja peab olema saanud ostetava vara või teenuse kohta olenevalt selle maksumusest kas ühe või kolm hinnapakumust, siis juhtudel, kus taotleja juba kasutab lao- või müügi pinda, mille üüri- või rendikulude katmiseks ta toetust taotleb, ei ole tal võimalik esitada selle sama pinna kohta hinnapakumust. Nimetatud juhtudel ongi võimalus esitada PRIA-le juba kehtiva üüri- või rendilepingu ära kiri koos vajalikul arvul hinnapakumustega, mis võetakse aluseks toetuse määramisel. Hinnapakumuste esitamine on vajalik, et tekiks võimalus võrrelda taotleja poolt juba sõlmitud üürilepingu maksumust teiste samaväärsete pindade üürihindadega ja selgitada selle kaudu välja tegevuse mõistlik maksumus.

Eelnõu punktiga 11 täpsustatakse, et hinnapakumuste küsimist ei või jaotada osadeks eesmärgiga vältida konkureerivate pakumuste küsimist. See keeld hõlmab igasugust jaotamist, mis ei ole objektiivselt põhjendatud ning mille eesmärk on hoida kõrvale §-s 6 sätestatud nõuetest.

Eelnõu punktis 12 sätestatakse, et transporditeenuse ostmise korral on toetuse määr 40 protsenti.

Eelnõu punktis 13 tehtav muudatus tuleneb eelnõu punktist 6, mille kohaselt võimaldatakse lisaks sõiduautole kasutada projekti tegevuste elluviimiseks ka teisi mootorsõidukeid, kui selleks peaks vajadus tekkima.

Eelnõu punktis 14 sätestatakse, et projekti haldamisega seotud kulud võivad moodustada kuni 15% toetatavatest projekti juhtimisega seotud kuludest. Nimetatud muudatusega võetakse määruses projekti haldamisega seotud kulude eest toetuse maksmiseks kasutusele lihtsustatud kulumeetod, mille kohaselt võib nimetatud kulude maksumust arvutada järgmiselt: projekti haldamisega seotud kaudsed kulud võivad moodustada kuni 15% selle personali- ehk juhtimisega seotud kuludest. Nimetatud võimalus tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 68 lõike 1 punktist b.

Kirjeldatud viisil projekti haldamisega seotudkulude arvutamine tähendab seda, et toetuse saajal ei ole enam vajalik esitada nimetatud kulude tegemise tõendamiseks kuludokumente, kuna nende kulude suurus arvutatakse otse projekti juhtimisega seotud kuludest. Seega vähendatakse muudatuse abil ka toetuse saaja halduskoormust, kuna väheneb toetuse saamiseks esitatavate dokumentide hulk.

Eelnõu punktis 15 sätestatakse võimalus projekti haldamisega seotud kulude arvestamiseks juhtudel, kui projekti elluviimisega ei kaasne eelnõu punktis 14 nimetatud projekti juhtimisega seotud kulusid. Eelnõu punktides 14 ja 15 esitatud projekti haldamise kulu arvestamise meetodid annavad toetuse suuruseks võrdse summa. Näiteks kui taotletakse projekti elluviimiseks toetust summas 100 000 eurot, siis projekti juhtimisega seotud kulud saavad määruse § 7 lõike 3 kohaselt olla sellest kuni 30 protsenti ehk 30 000 eurot, millest 15 protsenti on 4500 eurot. Samuti on toetuse summaks 4500 eurot juhul, kui arvutada 4,5 protsenti 100 000 eurost. Nimetatud kulude arvestamise meetodi kasutamise puhul on vajalik PRIA-le esitada ka kuludokumendid.

Eelnõu punktis 16 tehtava muudatusega täpsustatakse, et taotluses esitatakse andmed kahte tüüpi projektis osalevate ettevõtjate kohta. Määruse § 9 lõike 1 punktis 5 kohaselt esitatakse andmed määruse § 3 lõikes 2 nimetatud projektis osaleva ettevõtja kohta. Tegemist on toetuse saamiseks vajaliku tingimusega, mille täitmata jätmisel toetust ei saa. Uue lisatud punkti kohaselt esitab taotleja andmed nende ettevõtjate kohta, kellega ei ole tal sõlmitud määruse § 3 lõikes 2 nimetatud lepingut, kuid kelle toodangut ta projekti raames turustab või hakkab turustama. Andmed ettevõtjate kohta esitab taotleja üksnes juhul, kui ta soovib saada hindepunkte lisas toodud 1. hindamiskriteeriumi eest. Siia alla kuuluvad juhtumid, kus näiteks mittetulundusühingu poolt asutatud talupoes on müügil lisaks tema enda liikmete toodangule ka teiste põllumajandustootjate toodang, kuid need tootjad ei kuulu mittetulundusühingu liikmete hulka. Sama kehtib ka ettevõtjast taotleja kohta – juhul, kui ettevõtjast taotleja rajab müügipunkti, kus ta turustab lisaks koostöölepinguga projekti kaasatud ettevõtjatele ka teiste määruse § 3 lõike 1 punktis 1 nimetatud nõuetele vastavate ettevõtjate toodangut, siis on võimalik ka nende ettevõtjate toodangu turustamise eest saada hindepunkte.

Arvesse lähevad üksnes need ettevõtjad, kes vastavad määruse § 3 lõike 1 punktis 1 nimetatud nõuetele. Nimelt arvestatakse taotlustele hindepunktide andmisel ainult neid projektis osalevaid ettevõtjaid, kes vastavad eespool viidatud nõuetele, ja seega on oluline, et need ettevõtjad oleksid taotluses välja toodud. Juhul kui toetuse taotlejaks on mittetulundusühing või tulundusühistu, kelle liikmete hulgas on ettevõtjaid, kes ei vasta § 3 lõike 1 punktis 1 nimetatud nõuetele, siis neid ettevõtjaid ei ole taotlusesse vaja lisada. Küll aga võivad nimetatud liikmed

osaleda toetust saavates lühikeste tarneahelate arendamise projektides, mida mittetulundusühingu või tulundusühistus hakkavad ellu viima.

Ka § 3 lõikes 2 nimetatud lepingu kaudu kaasatud ettevõtjad peavad vastama § 3 lõike 1 punktis 1 nimetatud nõuetele.

Eelnõu punktis 17 tehtav muudatus tuleneb eelnõu punktist 16, mille kohaselt on võimalik hindepunkte saada ka nende tootjate toodete turustamise eest, kes ei ole küll mittetulundusühingu või tulundusühistu liikmed või ettevõtja puhul kaasatud projekti § 3 lõikes 2 nimetatud lepinguga, kuid kes vastavad määruse § 3 lõike 1 punktis 1 nimetatud nõuetele. Sellistel juhtudel peab taotleja esitama PRIA-le ära kirja sellekohasest kirjalikus vormis sõlmitud lepingust, mille sisuna lepivad toetuse taotleja ning ettevõtja kokku, et projekti raames hakatakse turustama ettevõtja tooteid. Taotleja võib esitada ka muu dokumendi, mis tõendab projekti raames toodete turustamist. Nimetatud lepingule või dokumendile eraldi sisunõudeid ei kehtestata, kuid sellest peab olema võimalik selgelt välja lugeda, et kokkuleppe alusel hakatakse projekti raames turustama määruse § 3 lõike 1 punktis 1 nimetatud nõuetele vastava ettevõtja tooteid.

Eelnõu punktiga 18 muutub kehtetuks nõue, mille kohaselt pidi toetuse taotleja esitama koos taotlusega ka kõik selle eest elluviidavate tegevuste või teenuste ostmisega seotud hinnapakkumused. Kuna toetust on võimalik taotleda kuni viieaastaste projektide elluviimiseks, siis on taotlejatel nii pika perioodi kohta väga raske kõiki hinnapakkumusi saada. Sellest tulenevalt tunnistatakse kehtetuks määruse nõue, mis kohustas taotlejat koos taotlusega esitama ka kõik projektiga seotud hinnapakkumused.

Selle asemel sätestatakse, et juhul, kui taotleja kasutab § 6 lõikes 2¹ kehtestatud võimalust taotleda toetust juba kasutuses oleva lao- või müügipinna üüri- või rendikulude tasumiseks, siis peab ta tulenevalt § 6 lõikest 2¹ esitama koos taotlusega ka seal nimetatud vajaliku arvu hinnapakkumusi. Hinnapakkumuste esitamine on vajalik, et tekiks võimalus võrrelda taotleja poolt juba sõlmitud üürilepingu maksumust teiste samaväärsete pindade üürihindadega ja selgitada selle kaudu välja tegevuse mõistlik maksumus. Antud nõue tuleneb eelnõu punktist 10.

Eelnõu punktiga 19 tehtav muudatus tuleneb eelnõu punktist 10, mille kohaselt on toetuse taotlejal koos taotlusega vajalik esitada PRIA-le ka kehtiva üüri- või rendilepingu ära kiri, kui taotleja on toetuse taotlemise hetkel juba kasutamas lao- või müügipinda, mille üüri- või rendikulude katmiseks ta toetust taotleb.

Eelnõu punktis 20 sätestatakse, et toetust taotlev mittetulundusühing või tulundusühistus peab esitama koos taotlusega ka oma liikmete nimekirja. Tehtav muudatus tuleneb asjaolust, et ühestki registrist ei ole võimalik saada andmeid mittetulundusühingusse või tulundusühistusse kuuluvate isikute kohta.

Eelnõu punktides 21 ja 22 sõnastatakse uuesti toetuse saaja kohustused.

Võrreldes kehtiva määrusega jaotatakse toetuse saaja kohustused komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 640/2014 artikli 35 alusel kolmeks: toetuskõlblikkuse kriteeriumid, kohustused ja muud kohustused. Kuigi sisulist muutust ei toimu, on selguse huvides kohustuste jaotamine nimetatud artiklile vastavalt oluline halduskaristuste määramiseks võimalike rikkumiste avastamise korral.

Eelnõuga muudetava määruse § 14 lõikes 1 on toodud nõue, mille kohaselt ei tohi toetuse saaja suhtes viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest olla algatatud likvideerimismenetlust ega nimetatud pankrotiseaduse kohaselt ajutist pankrotihaldurit või kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti. Tegemist on toetuskõlblikkuse kriteeriumiga

üalviidatud Euroopa Liidu määruse mõistes. Toetuskõlblikkuse kriteeriumi rikkumise korral toetust ei maksta või nõutakse juba makstud toetus tagasi täiel määral.

Eelnõuga muudetava § 14 lõikes 2 on sätestatud toetuse saaja kohustused ning eelnõuga lisatavas §-s 14¹ toetuse saaja muud kohustused. Toetuse saaja kohustuste ja muude kohustuste rikkumise korral on võimalik toetus jätta väljamaksmata või nõuda makstud toetusraha tagasi osaliselt või täielikult. Rikkumise korral määrab sanktsiooni suuruse vastavalt EL-i õiguses sätestatud tingimustele PRIA.

Võrreldes kehtiva määrusega eelnõuga toetuse saajale uusi toetuskõlblikkuse kriteeriumeid ega kohustusi ei lisandu, välja arvatud projekti tutvustavate müügiendustegevuste kohta nimekirja esitamine.

Uue nõudena on toetuse saajal kohustus esitada PRIA-le iga kvartali alguses nimekiri projekti tutvustavatest müügiendustegevustest, mida toetuse raames ellu viiakse või millel osaletakse. Nõue on tingitud asjaolust, et toetuse taotluse esitamise ajal ei pruugi taotlejal olla veel kogu teavet ürituste kohta, millest kavatakse osa võtta (näiteks ei ole lõplikult selgunud ürituse toimumise kuupäev). Sellest tulenevalt peab toetuse saaja esitama PRIA-le toetuse eest tehtavate tegevuste elluviimise perioodi vältel alates toetuse rahuldamise otsuse tegemisest iga kvartali alguses nende ürituste nimekirja koos andmetega nende toimumise koha ja aja kohta, mida toetuse raames korraldatakse või millel osaletakse. Ürituste nimekiri tuleb esitada vähemalt kümme tööpäeva enne iga kvartali algust. Kuna taotleja võib alustada toetatava tegevuse elluviimist PRIA-le taotluse esitamise päevale järgneval päeval, siis sellest tulenevalt peab taotleja koos taotlusega esitama ka esimese kvartali ürituste nimekirja.

Antud nõue kehtestatakse ka juba toetust saanud taotlejatele. Kuigi vastavalt määruse § 9 lõike 2 punktile 2 peab taotleja esitama taotlemisel projekti raames elluviidavate tegevuste kirjelduse, siis tulenevalt eelmises lõigus kirjeldatud olukorrale polnud ka juba toetust saavatel isikutel võimalik taotluse esitamise hetkel esitada kõiki täpseid kuupäevi, millal müügiendustegevused toimuvad. Antud infot müügiendustegevuste toimumise kohta vajab PRIA aga kohapealsete kontrollide teostamiseks ning sellest tulenevalt kohaldub nimetatud nõue ka juba toetuse saajatele. Nõuet on võimalik toetuse saajal täita läbi iga kvartali alguses e- kirja saatmise PRIA-sse, milles on kirjas müügiendustegevused, mida toetuse raames korraldatakse või millel osaletakse. Seega on tegemist toetuse saajale minimaalse koormuse tõusuga, mis piirdub projekti elluviimise ajal ühe e- kirja saatmisega kvartalis.

Samuti peab toetuse saaja kuni PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmiseni vastama määruse § 3 lõigetes 3–5 sätestatud nõuetele.

Eelnõu punktis 23 tehtav muudatus tuleneb eelnõu punktist 6, mille kohaselt võimaldatakse lisaks sõiduautole kasutada projekti tegevuste elluviimiseks ka teisi mootorsõidukeid, kui selleks peaks vajadus tekkima.

Eelnõu punktis 24 sätestatakse, et §-s 6 nimetatud hinnapakkumused tuleb esitada koos toetuse väljamaksmiseks vajalike dokumentidega. Seni oli määruses sätestatud, et vajalikud hinnapakkumused tuleb esitada koos toetuse taotlusega, kuid tulenevalt sellest, et meetme raames saab ellu viia kuni viie aasta pikkuseid projekte ning taotlejatel on väga keeruline sellise ajavahemiku kohta kõikide tegevuste kohta hinnapakkumusi saada, on edaspidi võimalik esitada hinnapakkumused pärast tegevuste elluviimist. Lisaks sätestatakse juhud, mil koos hinnapakkumustega tuleb esitada ka hinnapakkumuste võrdlustabel.

Eelnõu punktis 25 sätestatakse nõuded hinnapakkumuste võrdlustabeli sisule.

Eelnõu punktis 26 tehtava muudatusega vähendatakse hindamise kriteeriumite punktis 1 (projekti osalejate arv) hindepunktide saamiseks vajalikku projekti kaasatud ettevõtjate arvu ehk muudatuse jõustudes on võrreldes varasemaga võimalik saada rohkem hindepunkte väiksema arvu ettevõtjate kaasamise eest. Antud muudatuse vajadus tuleneb meetme esimesest taotlusvoorst saadud andmetest, mille kohaselt selgus, et sätestatud kriteeriumi läved jäid väga kõrgeks võrreldes tegeliku olukorraga toetuse taotlejate liikmete või projekti kaasatud ettevõtjate hulgas. Seega viiakse määruse muudatusega omavahel kooskõlasse hindepunktide läved ning taotlejate reaalne võimekus neid ületada.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktidega saab tutvuda internetis Euroopa Liidu õigusaktide andmebaasis aadressil <http://europa.eu.int/eur-lex>.

4. Määruse mõjud

Määruse jõustumisel muutub taotleja jaoks oluliselt lihtsamaks taotlemiseks vajalike dokumentide esitamine, eelkõige puudutab see just hinnapakkumusi.

Edaspidi ei nõuta taotlejalt kõigi hinnapakkumuste esitamist koos taotlusega, vaid ta saab need esitada koos maksetaotlusega. Muudatus on tingitud asjaolust, et määruse alusel on toetust võimalik taotleda kuni viis aastat kestvate projektide kohta. Nii pika aja kohta on keeruline saada kõiki vajalikke hinnapakkumusi ja seetõttu saab neid esitada projekti elluviimise vältel. Lisaks sätestatakse määruses erandid (müügi- või laopinna rent, projekti juhtimisega seotud töölepingud või töövõtulepingud), mille puhul saab hinnapakkumuste esitamise asendada juba kehtivate lepingute esitamisega.

Määruse muudatuste jõustudes ei ole toetuse saajal enam vajalik projekti raames tehtavate abikõlblike halduskulude tegemise kohta esitada kuludokumente, vaid nende kulude suurus arvutatakse otse projekti juhtimisega seotud kuludest, mille tulemusel väheneb taotleja poolt esitatavate dokumentide hulk ning väheneb tema halduskoormus.

Määrusega antakse toetuse taotlejatele ka rohkem paindlikkust ning valikuvabadust erinevate müügiarendusmeetmete kasutamisel. Nimelt tunnustatakse muudatusega kehtetuks määruse lõige, milles olid loetletud müügiarendustegevuste elluviimisel tehtavad abikõlblikud kulud. Seega ei pea taotleja enam piirduma müügiarendustegevuste elluviimisel määruses ettenähtud tegevuste loeteluga, vaid tal on võimalus ise valida, milliseid tegevusi teha.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too endaga kaasa lisategevusi ega -kulusi riigieelarvelistest vahenditest. Samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

Lühikeste tarneahelate või kohalike turgude kaudu põllumajandustoodete ja toidu turustamisvõimaluste arendamise toetust rahastatakse 89% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) ning 11% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Arengukava meetme "Koostöö" kogueelarve on 18,7 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 89% (16,643 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 11% (2,057 miljonit eurot). Alameetme „Lühikesed tarneahelad ja kohalike turgude arendamine“ eelarve on 4 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu osa on 89% (3,56 miljonit eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 11% (0,44 miljonit eurot).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi EIS kaudu. Kuna kumbki ministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement” § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtjaks eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Põllumajandus- ja maaelupoliitika asekanstler kantseri ülesannetes